

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben készve átvéve:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedéséért
 vagy megőrzéséért nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Véres botrány az utolsó ülésen.

Khuen miniszterelnököt és Serényi minisztert megsebesítették.

(—a.) Az ezer sebtől vérző haza se-
 beinek orvoslását várta az 1906—1910-iki
 országgyűléstől. Nagy oka volt rá. Fel-
 emelő nemzeti küzdelem után példátlan
 lelkesedéssel küldte legkurucabb fiait
 ebbe a parlamentbe. Olyan kormányt
 kapott, amely nem volt 48 óta. Olyan
 többséget állított mellé a nemzet bi-
 zalma, amilyennel a világnak egyetlen
 kormánya sem dicsekedhetett. Két tucat
 nemzetiségi képviselőn kívül hire-hamva
 sem volt ellenzéknek a parlamentben. És
 ez a parlament mandátumának lejártá
 előtt egy esztendei kínos vergődés után
 abszolút tehetetlenségben mult ki; utolsó
 ülésén pedig balkáni színezetű véres
 botrányval szennyezte be a magyar
 parlamentizmus ősi hírnevét.

Fáj a lelkünk, amikor ezt konstatál-
 juk. Szomorú dolog, hogy a szenvedély
 ennyire elvakított egyeseket, hogy ilyen
 reichsrathi elvonulást idéztek elő eddig
 az ilyenektől tisztán maradt parlamen-
 tünkben.

Jól tudjuk mi, hogy a parlament
 komoly elemei Gál Sándor elnöktől
 kezdve megdöbbentek a vadság láttára,
 elítélték, megbélyegezték azt s keresték
 az elégtétel megfelelő módját.

Jól tudjuk mi, hogy nem a parla-
 mentnek, hanem egyes fékezetlen indu-
 latu tagjainak kell felírni az elvadás-
 nak ezt a sajnálatos jelenetét, de árnyat
 vet az az egészre és mondhatatlan ká-
 rokat okoz az egész magyar parlament
 hírnevének.

Tessék csak e napokban majd meg-
 figyelni a bécsi, meg a külföldi sajtót,
 meg hazai nemzetiségeink hírlapjait. A
 kifakadásoknak micsoda kimeríthetetlen
 szótárával fogják ezek kiszínezni az
 esetet és megbélyegezni féltett nemzeti
 kincsünket, parlamentünket, az egész
 nemzetet s mindazt, ami a magyarnak
 kedves és becsült.

Jól teszi az ellenzék, ha kifejti ál-
 láspontját s ennek megfelelőleg erős sza-
 vakkal bélyegzi meg törvényeinknek meg-
 sértését és erélyesen tiltakozik az ellen,
 hogy ezt esetleg praecedens gyanánt te-

kintsék és máskor még tovább menjenek
 jogaink, törvényeink megsértésében.

Ez kötelessége az ellenzéknek s ha
 valamelyik tagját a szenvedély esetleg
 erősebb kifejezésre találja ragadni a küz-
 delem hevében, megtudja érteni minden
 okos ember.

De aki a törvényhozás termébe lép,
 attól minden művelt országban joggal
 megkívánhatunk legalább annyit, hogy
 tudjon uralkodni magán és ne engedje
 magát tettelegességre ragadtatni.

A törvényhozói állás nincs képesítés-
 hez kötve, de annyit mégis kell tudnia
 minden törvényhozónak, hogy nem a
 törvénykönyvet kell a parlamentben egy-
 más fejéhez vágni, hanem a törvény-
 könyvnek egyes paragrafusait.

Nálunk Magyarországon még mindig
 a jelszavak korszakát éljük. Nem aki
 nagyobb nagyobb tudással, tapasztalattal
 bír, nem aki alkalmasabb a törvényho-
 zói működésre, hanem aki hangosabbat,
 nagyobb tud kiáltani, vagy löbb pénzt
 szor a nép közé, az kapja meg a man-
 dátumot.

Igy kerülnek azután be a parla-
 mentbe a duhaj legények, a Mokány
 Bercik.

Nem csuda, ha ezek láttára a nép-
 jogok igazi barátainak nincs bátorságuk
 valami nagyon kiterjeszteni a választói
 jogosultságot.

Az sem csuda ezek után, ha a ko-
 moly emberek elfordulnak a politikai
 élettől s nincs kedvük részt venni az
 ilyen tülekedésben.

Választási mozgalmak. Az országban
 mindeütt megindultak a választási mozgalmak.
 A bennünket közelebről érintő helyekről a
 következő értesítéseket nyertük. Szilágysom-
 lyórol jelentik: Ugron Gábor tegnap Szilágy-
 somlyóra érkezett Szamosujlakon és Sarmaga-
 son a vasuti állomásoknál a ref. lelkészek üd-
 vözölték. A szilágysomlyói vasuti állomáson
 Dorován János helyettes polgármester üdvö-
 zölte. Ugron délután három órakor a város-
 háza udvarán, hova küldöttség hívta meg, be-
 számolt és programbeszédet mondott nagy-
 számu közönség előtt. Kijelentette, hogy sem a
 Kossuth, sem a Justh-párthoz nem csatlakozik,
 hanem az 1875-ben megalakított függetlenségi
 párt programján áll. Követeli az önálló gaz-
 dasági berendezkedést önálló magyar hadsere-
 get és hive a m. kir. udvartartásnak. Beszédé-
 ben kikelt Khuen és Tisza ellen. Végül
 Ugronnak bizalmat szavaztak és újból jelölték.
 Este tiszteletére banket volt. Egerben a nem-

zeti munkapárt tegnap tartotta alakuló gyüle-
 sét. A gyűlésen egyhangulag gróf Zichy János
 kultuszminisztert jelölték képviselőjelöltül. A
 zilahi függetlenségi választók tegnapra pártala-
 kító gyűlést hívtak egybe, melyen formálisan
 megtörtént a Lengyel Zoltántól való elszaká-
 dás. A gyűlés báró Kemény Árpádot kiáltotta
 ki képviselőjelöltnek. Mezőkeresztesen vasár-
 nap volt meg a munkapárt alakuló gyűlése,
 melyen dr. Ertsey Péter nagyváradai ügyvédet
 jelölték. Ertsey különben a berettyóújfalui ke-
 rületnek, melyhez Mezőkeresztes is tartozik hi-
 vatalos jelöltje is lesz.

Kossuth emlékezete. Kossuth Lajos
 halálának tizenhatodik évfordulója alkalmából
 vasárnap délelőtt a két függetlenségi párt tes-
 tületileg kivonult a Kossuth mauzeumához
 és megkoszorúzták a koporsót. Délután a két
 párt külön-külön emléklakomát rendezett, de
 egymás lakomáin három-három küldöttel kép-
 viseltették magukat. A Justh párt szónokai
 Baloghy Ernő és Mérey Lajos voltak. A Kos-
 suth-párt szónokai Héderváry Lehel és Jan-
 kovich Marcell. A kegyeletos ünnepeken
 részt vett Kossuth Lajos Tivadar is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapesti. március 21.

Az utolsó ülés.

10 óra után kezdődött ennek az ország-
 gyűlési ciklusnak utolsó ülése. A karzatok
 sablonszerűen zsufolásig telve vannak, a kép-
 viselői padok azonban nem mutatják azt a tö-
 mötséget, amely a legutóbbi alkalommal lát-
 ható volt. Az utolsó ülés nem mindenkit ér-
 érdekel, fontosabb most, hogy a kerületekben
 legyenek.

Mindazonáltal a terem elég néps, jókedvű
 és zajos. A képviselők, humorizálnak és a
 képviselőkkel évődnek az újság írók:

— Mi ilyen jó dolga van annak aki nem
 képviselő.

A miniszterek egyenkint szállingóznak.
 Legutolsónak érkezett Zichy János gróf kul-
 tuszminiszter, aki beült Apponyi Albert gróf
 örökébe.

Gál Sándor elnök újköl felolvastatja az
 elnapoló királyi kéziratot és közli, hogy újból
 való kihirdetés végett átküldi a főrendi-
 háznak.

— Mehetl — kiáltják az ellenzéki ol-
 dalon.

— Vissza a császárhoz! — hangozik más-
 telől!

Az elnök jelenti, hogy újabb királyi kéz-
 iratt érkezett, melyet — ugymond — azonnal
 föl fog venni.

Zajos derűtség, kiáltások. Felvágja. —
 Császárvágás!

Az elnök felolvastatja a március 21-ére

Gyönyörű retikulók.

URI DIVATCIKKEK:

kalapok, fehérműek, és nyakkendőben
 folytonos ujdonságok.
 Hammerli pécsi keztyűben nagy raktár.

1910. évi szövet-ujdonságok.

Női Divat Szalon, méret utáni megren-
 delések. — Női kalap divatterem. —

Napernyőkből óriási raktár.

Czillér Imrénél

==== Rákóczi-ut 5. ====

Telefon szám 232.

összehívó királyi kéziratot, melyet szintén átküldenek a főrendiháznak. Azután bejelenti, hogy Szurecsányi, Hódy és Mészöly képviselők interpellációt jegyeztek be.

Az elnök ezután Rakovszky István elhunyt számvevőszéki elnököt parantálja el. Majd bejelenti, hogy a képviselőház nevében a francia kormánynak részvétét fejezte ki a párizsi árvíz okozta katasztrófáért. Bejenti továbbá Zichy János gróf kinevezését és mandátumáról való lemondását. Mikor Hieronyi képviselővé választását jelenti be, nagy zaj és kiabálás keletkezik az ellenzéken.

Kiáltások. Szolgálja meg azt a mandátumot!

Az elnök kijelenti, hogy tekintettel a különböző álló választásokra feleslegesnek tartja a két kerület választásaira külön intézkedéseket tenni.

Nagy zajjal fogadták Návay Lajosnak alelnöki állásáról való lemondását.

Ezután az elnök jelenti, hogy a király képviseletében *főszef* fg. holnap délelőtt 12-kor fogja a budai várban az országgyűlést trónbesszéddel berekeszteni.

Batthyány Tivadar gróf: Törvénytelennek jelenti ki az ex-lexben való elnapolást és hasonlóképpen tiltakozik az országgyűlés törvénytelen berekesztése ellen. Kikel a kormány ellen, amely rövid működése alatt annyi törvény és alkotmányértést követett el. Rámutat azokra a sérelmekre, amelyeket a kormány elkövetett. A kormánynak, amikor azt látta, hogy a parlamentben pártja nincs, kötelessége lett volna vagy lemondani, vagy pedig azonnal a nemzethez apellálni. E helyett a két törvényes ut helyett a kormány a harmadikat, a törvénytelen, a Ház ex-lexben való elnapolását választotta. Holott törvény szerint ex-lexben sem elnapolás, sem felosztatás nincs megengedve. Új törvényeket hozni lehet, de a meglévő törvények felé helyezkedni a legsúlyosabb alkotmányértés. (Ugy van! a Justh párton.)

Egyik legtörvénytelenebb és alkotmányellenes cselekedete volt a kormánynak a boszniai alkotmány életbeléptetése. Ez ellen tiltakoznak.

Kijelenti, hogyha törvénytelenül, erőszakos választással hoznak be bármilyen többséget, ebben a Házban nem fognak kormányozni. (Taps.) Határozati javaslatot nyújt be, amelyben tiltakozik az országgyűlésnek ex-lexben való berekesztése ellen, amely megfosztja a nemzetet alkotmányos jogai gyakorlásától.

Kossuth Ferenc: Pártja nevében tiltakozik az országgyűlés felosztatása ellen. Az 1867. évi X. t.-c. korlátozza a királynak a felosztató jogát. Az volt s az a célja ennek a t.-cikknek, hogy költségvetés nélkül az országgyűlést felosztatni nem szabad. Mindnyájunknak az a célja, hogy létre hozzuk az egyetértést a király és a nemzet között. Azt az egyetértést, amely érzelmeken alapul. A kormánypárt ezt nem tudja megtenni. Nem is képzelhető el az eset, hogy ez a rendszer a nemzetben gyökeret tudjon verni és hogy ez a párt többségben kerüljön ki a választásokból. Hozzájárul Batthyány határozati javaslatához.

Rakovszky István. Már csak azért is törvénytelennek tartja a kormány eljárását, mert meg sem kísérelte indemnitást kérni. Elfogadja Batthyányi javaslatát.

Zajos kiáltások: Halljuk Návayt! Hol van Návay?

Héderváry gr. miniszterelnök: Röviden kíván felelni. Tagadja, amit Batthyány mond, hogy az elnapolás alkotmányellenes volt. A törvény azt mondja: Nem lehet az országgyűlést elnapolni vagy felosztatni, mielőtt a jövő évi költségvetést meg nem szavazzák. Tehát nem az idei költségvetésről szól. (Nagy zaj.)

Zacharias János: Cipikus törvényhamisítás! (Folyton fokozódó zaj. Az elnök folyton csenget, zajos kiáltások: Ki vele! Ki vele! mire az elnök felfüggeszti az ülést.)

A botrány kezdete.

Justh Gyula a folyosón kijelentette, hogy a kormányt nem szabad tovább meghallgatni.

Néhány perccel tizenkét óra előtt Gál Sándor elnök ismét megnyitotta az ülést és ismét a miniszterelnöknek adja át a szót.

Erre kiltört a vihar. Vezényszóra fölhangzott:

— Ki vele! Kérjen bocsánatot! Eláll! Nem hallgatjuk meg!

Zacharias János besüvitett:

— A magyar parlamentben nem lehet a törvényt meghamisítani!

Közben folyton zugott:

— Eláll! Ki vele!

Gróf **Khuen-Héderváry** pedig ott állt a helyén és néha akart egy-egy szót mondani, de a vihar elnyelte a hangját.

A függetlenségi párt most az elnök ellen is fordult:

— Utasítsa rendre!

Véres verekedés a Házban!

Ekkor a miniszterelnöknek az a szerencsétlen ideája támadt, hogy a gyorsíróknak akarta a beszédét lediktálni.

Ez a taktika óriási feltűnést keltett az ellenzék soraiban. Eitner Zsigmond és Polónyi Dezső vezetése alatt a terem közelébe nyomultak tömegesen, hogy a miniszterelnököt a gyorsíróasztal mellől elszorítsák. De Khuen-Héderváry nem távozott és a tömeg feje fölött akarta odaiktatni a gyorsíróknak a beszéd folytatását.

Ekkor valaki egy *súlyos írományfüzetet* hajított a miniszterelnök fejéhez.

Az írományfüzet fejbe találta Khuent. Abból általános és iszonyú dulakodás keletkezett. Zboray, Nagy Emil és mások benne voltak a tolongásban. A helyzet veszedelmessé lett. Gróf Serényi és Hazai miniszterek hirtelen odanyomultak a miniszterelnök mellé, hogy őt testükkal védelmezzék. Ekkor odadiáltotta valaki:

— A törvénykönyvet kell a fejközhöz vágni!

Felkapták a súlyos törvénykönyveket és azokkal hajigálni kezdtek. Az egyik súlyos kötet *Serényi gróf minisztert arcban találta. A miniszter arcát elborította nyomban a vér.* A bal szemét sebesítette meg a nehéz könyv és a homlokán is megsérült.

A miniszter majdnem eszméletét veszítette. De azért ez még csak a kezdete volt az igazi verekedésnek. Minden ember a szó teljes értelmében egymás hájában volt. *Ütötték, verték, rugták egymást.*

Most a *tentatartókra* került a sor. Hajigálózta a tentatartókkal és bizony senki sem nézte, kit talál *Az egyik ten-*

tartó a miniszterelnök fejét találta, aki súlyosan megsebesült. Khuen-Héderváry feje vérbe borult. Ezalatt a verekedés szakadatlanul folyt.

A tumultus alatt Gál Sándor az ülést természetesen felfüggesztette. De a miniszterek, akik a sebesült Khuen védelmére akartak kelni, szintén póruljártak. A tömeg ellenük fordult. És így a kormány kivonult a Házból.

Szünet alatt.

Szünet alatt megérkeztek a mentők és miután elvégezték dolgukat, ott táboroztak a terem előtt. A verekedésből kifolyólag Nagy Emil és Zacharias János között lovagias affér keletkezett.

A megsérült miniszterek az orvosi szobákba vonultak vissza, ahol sebeiket bekötötték. Héderváry a homlokán, jobb halántékán, Serényi Béla gróf a homlokán a szemén és a karján sérült meg. Serényi állapota aggodalomra ad okot, mert folyton szédült és az orvosok véleménye szerint kisebb foku agyrázkódást szenvedett.

Kik a verekedők.

Gál Sándor az ülés megnyitása után a történetek felett legnagyobb sajnálkozásának adott kifejezést.

Apponyi Albert gróf és Rakovszky István szólaltak ezután fel és kijelentették, hogy a verekedőknek jelentkezniük kell, mert egy pár emberért nem lehet az egész Ház odiumát bemocskolni.

A felhívására Eitner Zsigmond, Zacharias János, Hoffmann Ottó, Besh Lajos jelentkeztek és részben vállalták a verekedést.

3 órakor minekutána az interpellációt letárgyalták, elnök az ülést berekesztette.

Vizsgálat a botrány ügyében.

A Ház elnöki hivatala saját hatáskörében megindította a vizsgálatot. Az eddigiek szerint a verekedésben 12 képviselő vett részt.

A főrendiház ülése.

A főrendiház délután ülést tartott, melyen báró Kemény Kálmán elnökölt. Megnyitó beszédében foglalkozott a képviselőházban történt botrányral. Kijelentette, hogy bár a főrendiház nem akar a képviselőház cselekedeteibe beleszólni mégis a történetek felett rosszalását fejezi ki. Ezután a királyi kéziratokat olvasták fel, melyeket tudomásul vettek.

Nyílt levél Nagyvárad város t. választó polgárságához.

Szokoly Tamás beszámolója.

Nagyvárad város országgyűlési képviselője, Szokoly Tamás nyílt levélben számol be választóinak az elmúlt országgyűlési ciklusról. A beszámoló tárgyilagosan foglalkozik a négy év alkotásaival s különösen a bankkérdésre és az azzal kapcsolatos válságra terjeszkedik ki, meg-

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármás pénzszekrény eladó.

ÉRTESÍTÉS!

Üzletünk átalakítása végett az összes áruinkat, ugymint: **blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,**

gyermek ruhák

s egyéb cikkeket e hó végéig minden elfogadható árban árusítjuk.

okolva Szokolynak azt az elhatározást is, hogy a Justh-párthoz csatlakozott a függetlenségi pártban elkövetkezett szakadás folytán.

A beszámolóban alig van szó Szokoly saját személyéről; ez a szerénység azonban kötelességünké teszi annak kiemelését, hogy Szokoly Tamás, ha nem is nagy beszédekkel, de *tettekkel* hiven képviselte Nagyvárad város érdekeit. Ahol csak tehette, ahol csak az ő közbenjárásához folyamodtak, minden igazságos és jogos ügy szószólója talált benne s azért Nagyvárad városa és ennek polgársága mindenkor igaz elismeréssel fogja Szokoly Tamás képviselőségét honorálni. Méltán mondhatja Szokoly, hogy a zászlót, melyet kezébe adtunk, mocsok, talanul adja vissza polgártársai kezébe.

A beszámoló nyílt levél egész terjedelmében a következőleg hangzik:

Tisztelt polgártársaim!

Az a megtisztelő bizalom, melyben 1906. évi június 21-én országgyűlési képviselővé történt megválasztásom alkalmával részesültem, kötelességem teszi, hogy képviselői működésemről röviden beszámoljak.

Mindenekelőtt azonban engedelmet kérek azért, hogy mindazt, amit mondandó vagyok, nem élő szóval, hanem nyílt levél alakjában teszem, de erre jelenlegi egészségi állapotom kényszerít.

Ezeknem előre bocsátása után kötelességem, t. polgártársaim, reá mutatni azon feladataira, aminek megoldására a koalíció vállalkozott s a mit végzett és azon okokra, melyek a nagy nemzeti küzdelem után létrejött koalíciós kormány működését sikertelenné tették; rámutatni az ország gazdasági önállóságának egyik tényezőjeért, a bankért folytatott küzdelemre, továbbá a választói jogra, a függőben hagyott katonai kérdésekre s azokra az okokra, amelyek engem arra birtak, hogy továbbra is a függetlenségi és 48-as anyapártban maradjak.

A koalíció jegyében és 1906. évben született és összeült országgyűlés munkához fogott s első sorban a Fehérvári kormány okozta bajokat igyekezett legalább részben orvosolni. A kibocsátott törvénytelen rendeleteket visszavonta, az ország pénzügyi kérdéseit rendezte, a külfölddel szerződéseket kötött, amely szerződésekben az előző kormányok eljárásától eltérve Magyarország államiságát elismertette, a progresszív adóztatás útjára lépett, az eddigi sok panaszra okot szolgáltatott kataszter kiigazítását elrendelte; törvénybe iktatta az állami iskolák ingyenessé tételét s a vállalásügyi minisztérium sok üdvös s hazafias rendeletet bocsátott ki, a melyek magyar hazánk ifjúságának magyar irányban való nevelésére vonatkoznak; a polgári perrendtartáson több üdvös változtatás történt, különösen a kir. Curianak terhére könnyítették, a végrehajtási törvényt a isemberek megélhetésére nézve előnyösen megváltoztatták, a szeretet jegyében megalkotta a képviselőház a betegsegélyezési törvényt. Sajnos azonban, hogy ezen törvény a kereskedelmi minisztérium által kiadott életbe léptetési utasítás folytán be nem vált s a jövő országgyűlésnek lesz hivatása ezen változtatni annál is inkább, mivel ugyancsak a kereskedelmi minisztérium által beállított hivatali személyzet nagysága s azok megállapított túlmagas hivatali fizetései teszik a helyzetet tartóhatatlanná. Andrásy Gyula gróf betérjesztette volt ismert választói törvényjavaslatát, amit az ország népe s különösen a függetlenségi és 48-as párt a legnagyobb megütközéssel fogadott s ellene nyomban állást foglalt. Ez a javaslat azonban tárgyalás alá nem került, mert már a bizottságok tárgyalása előtt azt a betérjesztő Andrásy Gyula gróf belügyminiszter visszavonta. E közben elérkezett az Osztrák Magyar Bank szabadalmának kérdése is. Idevonatközlőleg az országgyűlés egy bizottságot küldött ki annak megállapítása végett, hogy a kettészakadás az önálló magyar bank felállítására, avagy kárára válnék-e Magyarországnak.

A képviselőház tagjaiból kiküldött eme bizottság megalakult. A bizottság hónapokon keresztül tárgyal, szakértőket hallgatott meg s a végeredmény az lett, hogy a bizottság megállapította, hogy az önálló magyar bank felállítására Magyarországra nézve feltétlenül előnyös és életkérdés. Sajnos azonban, hogy míg a függetlenségi és 48-as párt teljes erejével az önálló magyar bank felállításáért küzdött, addig a közös bank hívei: Dr. Wekerle Sándor, Andrásy Gyula gróf, Széll Kálmán stb., ellene állást foglaltak s a Királyt is arról igyekeztek meggyőzni, hogy az önálló magyar bank felállítására az országra nézve káros. A kiegyezési törvény javaslat tárgyaláskor, amikor a függetlenségi és 48-as párt a javaslat megszavazásától idegenkedett kijelentették, hogy Magyarországot abban, hogy gazdasági önállóságát érvényesíthesse, semmi sem gátolja, hisz azt a törvények is biztosítják. A Ház többsége a királyi miniszterektől nyert ezen kijelentés folytán a kiegyezési törvényt megszavazta, s amikor mindezzel a Ház elkészült s a nemzet javára akart volna dolgozni, következett az áldatlan alkudozás, a hosszú és meddő vásár, a kormány emondása, újbeli kineveése, majd újbeli lemondása, ekközben az alkudozás és felkínálásoknak sokasága, memorandumok, kibontakozási tervek egész özöne s betejezésül magának Wekerlének a Házban tett ama kijelentése, amelyet előzőleg már a királynál is tett, hogy az önálló magyar bankot az országra nézve károsnak tartja. Minthogy pedig a nemzet és a függetlenségi és 48-as párt és a Ház többsége az önálló magyar bank felállítását kimondotta és azt követelte; a képviselő házat munkaképtelenné nyilvánították, a király a lemondást elfogadta s a nemzeti akarat letörésére kinevezett egy oly kormányt, amelynek sem a nemzetben gyökere, sem a Házban pártja nem volt.

T. polgártársaim! kétségtelen, hogy a koalíció felbomlásának oka abban keresendő, hogy a koalíciós minisztérium s a pártok nem tudtak abban az egyöntetű irányban állást foglalni, amely a nemzeti törekvések megvalósításához vezetett volna. A koalíció azért alakult meg, hogy a nemzet függő kérdéseit rendezze, a választói törvényt megalkossa s a választási törvény megalkotása után szétmenjen s adja a kormányzat át annak a kormánynak, amely az új választási törvény alapján alakul. A válság megérkezésében, — sajnoson kell rámutatnom — része volt Kossuth Ferencnek is, aki a függetlenségi és 48-as pártot, amikor az az önálló magyar bank felállítására körül a legelszántabb harcot folytatta otthagya, t. bbedmagával az anyapártból kilépett, mely ténye azután előidézte azt a sajnálatos helyzetet, hogy a Házban vezető többségként szerepelni a függetlenségi és 48-as párt megszűnt.

Első a hitem, hogy ebben az országban a Khuen féle kormány rendet s békét teremteni nem tud s nem fog tudni senki addig, míg a nemzet törvénybe iktatott jogkövetelését meg nem adják. Az a hitem, hogy a törvénytelen Khuen féle kormánynak nem fog sikerülni sem jó szóval, sem presszióval és erőszakkal Magyarország millióinak becsült magyar szívet, tiszta gondolkodását s meggyő-

ződését félrevezetni. És mert a függetlenségi és 48-as párt sarkalatos elvét képezi Magyarországnak önállósága, gazdasági berendezkedése s mert én ehhez becsületes meggyőződésemmel képest ragaszkodtam s mert zászlónkhoz s elveinkhez hű akartam maradni: maradtam az anyapártban. Az anyapártban maradtam, mert az időszzerűleg az önálló bank megvalósítását tűzte zászlójának s ezen ősi 48-as programmpont betartására pártom és hűn szeretett városom is több ízben felhívta figyelmemet határozott állásfoglalásával.

Én tisztelt polgártársaim a négy évre terjedő országgyűlés alatt teljes örömmel oda törekedtem, hogy édes magyar hazám, városom s polgártársaim javát előmozdítsam. Hogy ez mennyiben sikerült nekem, azt önök hivatottak megítélni, de azt hiszem, itéletük reám nézve nem lesz lesújtó. Pár nap múlva megbízatásom lejár s amidőn én Önöktől mint képviselőjüket búcsuzom, azt a zászlót amelyet megválasztásom alkalmával kezembe adtak: tisztán mosoktalanul adom vissza az Önök kezébe s kérem Önöket, hogy ezt a zászlót a jövőben is oly térre kezébe adják, aki azt férfiasan, nyíltan, semmiféle megalkuvást nem ismerve édes magyar hazánk s polgártársaink javára lobogtatja. Igérem ünnepélyesen, hogy ezt a zászlót soha el nem hagyom, e zászló alatt s Önökkel éltém utolsó percéig küzdeni fogok.

Nagyvárad, 1810. március 20.

Szokoly Tamás,
országgyűlési képviselő.

Felhívás előfizetésre.

Április elsejével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Politikai lap vagyunk s mindennap rajta tartjuk kezünket a politikai világ úterén, mely ritkán vert olyan hevesen, mint ver éppen napjainkban. E válságos időben, amikor annyiféle megínognak az elvek, a mi utunk marad a régi, az egyenes és biztos út, melynek kettős mértéktől dmutatója a keresztény igazságok és a magyarság.

Krisztusi hitében és magyarságunkban egyaránt erős Magyarországot kívánunk, azért dolgozunk, ez a mi ideálunk, mely felülemelkedik politika hullámain s biztos utmutatónk minden időben.

Ebben a munkában áldozatkész társakat kapott a szerkesztőség a Szent László-nyomda két új, fiatal bérlőjében, Erdélyi Sándorban és Kremlicza Lajosban. Mind a ketten sem fáradtság t, sem áldozatot nem kimélnék, csakhogy lapunk nyomdáját minél magasabb színvonalra emeljék. A nyomdát új betűkkel és diszítésekkel a mai legkényesebb igényeknek is megfelelőleg szerelték fel s villamos erőhajtásra rendezték be, úgy hogy a nyomda most nyomtatványai izlésességére és olcsóságára nézve nemcsak a helybeli, hanem a fővárosi nyomdákkal is felveszi a versenyt. Lapunk előállítására körül is teljes igyekezetünkkel buzgókodnak s csak a közönség hathatós támogatásától függ, hogy lapunk minél nagyobb és gazdagabb tartalommal jelenhessen meg.

Aki április 1-től legalább félévre már most előfizet lapunkra, ápr. 1-ig a lapot ingyen kapja.

Teljes tisztelettel:

UJHELYI RÓZA

női kalap különlegességi üzlete
NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.
TELEFON 130. TELEFON 130.

Tavaszi értesítő!

Szíves tudomására hozom a m. t. hölgy közönségnek, miszerint

eredeti párisi modell kalapjaim

megérkeztek és azok üzletemben bármikor megtekinthetők.

Kedvező párisi összeköttetésem révén abban a helyzetben vagyok, hogy a versenyt felvehetem a fővárossal is.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre 16 kor
Negyedévre 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 »A „TISZÁNTÚL”
szerkesztősége és kiadóhivatala.**UJDONSÁGOK.****Tájékoztató.**

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélye a püspöki palotában.

* **A polgármester elutazott.** Rimler Károly, Nagyváradi város polgármestere tegnap Debrecenbe utazott s onnét felutazik a fővárosba, rövidebb szabadságra s egyúttal függőben levő városi ügyekben is eljár az egyes miniszteriumokban.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Kétay Gábor nagyváradi kir. törvényszéki irnokot az élesdi kir. járásbíróshoz telekkönyvvezetővé nevezte ki.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága tegnap, hétfőn alig 5 percig tartó rendkívüli közgyűlésre lett össze hívva. A gyűlés inkább csak formai dolog volt, amelynek azonban az a körülmény kölcsönözött érdekességet, hogy ez alkalommal elnökölt a törvényhatóságban Hlatky Endre új főispán. A bizottsági tagok kis számmal, alig 15—20-an jöttek el a gyűlésre. Hlatky Endre a megnyitáskor üdvözölte a törvényhatóság tagjait, azon alkalomból, hogy először elnökölt a közgyűlésen. Kérte, hogy szeretettel, bizalommal támogassák. Ugy fogadta el a főispánságot, hogy a törvényhatósággal egy célért, a város polgárainak érdekeiért fog munkálkodni. A megnyitót megtapsolták és megéljenztek. — Ezután Bordé Ferenc főjegyző előterjesztette a közgyűlésre kitűzött ügyeket: a Sztaroveszky-utcai Guttmann-ház megvételét és a Páris-patak szabályozása folytán szükséges területek megvételét. Mivel azonban a bizottság harmada nincs jelen, a március hó 31-én tartandó rendkívüli közgyűlésre tűzte ki a két dolgot. Így azután az áprilisi rendes közgyűlésen már érdemlegesen határozhat ezen ügyekben a törvényhatóság.

* **A vármegye vámkezelése.** A vármegye hidvámszedése nem épen a legtökéletesebb formák közt történik. Így a dragonyesdi hidvám szedés ha az a most érkezett feljelentés szerint igaz úgy valószínű megkárosítása a megyének. Ugyanis mint értesülünk a dragonyesdi hidvám szedést eszközölő egyén a legnagyobb hanyagságot követi el. A vám szedésnél igen gyakran nem is van ott hanem idegeneket alkalmaz, akik úgy intézik a vámot ahogy legjobb belátásuk (?) diktálja. A vámszedés ellenőrzésével a belényesi fűszolgabíró van megbízva, azonban a fűszolgabíró nem ülhet ott állandóan a dragonyesdi hid tövében és így természetes a város sem ül ott, hanem eltávozik és marhaleveleket állít ki a község-házán. Ez alatt többször alkalmazott a városnál irástudatlan ember, aki a kiadott vámcé-

dulákat, mikor a hidon túl azokat valaki eldobta, szépen összeszedte és visszavitte a vámbázba. Hogy mitörtént azután ezekkel a cédulákkal még nincs megállapítva, de minden esetre nem fidibusnak használták fel. A hanyag vám szedés pedig alaposan megkárosítja a vármegyét, pedig erre a vármegyének épen-séggel semmi féle szüksége sincs, különösen most amikor oly rengeteg utadóval dolgozik. Ezeket most panaszba foglalva feljelentették az alispánnak, aki megindította a szigorú vizsgálatot.

* **Eljegyzés.** Nagyváradi város tisztikárának egyik szép tehetségű, buzgó, szorgalmas fiatal tagja: dr. Molnár Imre tb. aljegyző, vasárnap váltott jegyet bájos arájával Ragány Juczival, néhai Ragány János volt városi főszámvevő kedves leányával.

* **Városi ügyek előkészítése.** Nagyváradi város tanácsa tegnap rövid ülést tartott, amelyen abban állapodtak meg, hogy az Apolló-épület értékesítése, illetve eladása tárgyában addig semmiféle irányban nem tesz lépéseket, míg a miniszter nem dönt afelett, hogy a nyugdíjalap felépíthető-e az Apolló helyére tervezett bérházat. — A Nilgész-telep parcellázásának, valamint a Tanítók Háza részére szánt telek átadásának ügyeit a szépezzeti és közlekedési szakbizottság elé terjeszti mielőbb. — A városi villamosmű szabályrendeletére nézve abban állapodtak meg, hogy azt a bizottság úgy készíti elő, miszerint az áprilisi közgyűlésre bevihető lesz. — Jókai utca kinyitására vonatkozólag utasították a főmérnököt, hogy jelentését mielőbb terjessze elő.

* **A kamara teljes ülése.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara holnap, szerdán, március 23-án délután fél 3 órakor teljes ülést tart, amelyen fontos ipari és kereskedelmi ügyek kerülnek tárgyalásra.

* **Hogy rendezik a tanítók fizetését.** Papp Demeter oláhszentmiklósi görög keleti tanító már 1886 óta van alkalmazva. Az évi fizetése 843 korona, 6 magyar hold földterület és 8 méter ülfifa. A földterület évi bérlete most felemelkedett az eddigi 240 koronáról magasabbra. Ezt nem nézheték jó szemmel az iskola fenntartói úgy segítettek a dolgon, hogy a földet elvették a tanítótól és a 240 koronát készpénzben adták meg. Tekintettel pedig arra, hogy az állam javított a fizetésen, a 843 koronából 40 koronát levontak. Ezek miatt most panaszt tett a megkárosított tanító és kéri a főispánt, hogy ügyét orvosolja.

* **A mérnökegylet felolvasó ülése.** A magyar mérnök és építész egylet nagyváradi osztálya holnap, szerdán, március hó 23-án délután 6 órakor, a városház nagytermében felolvasó ülést tart. Ez alkalommal Finaly István budapesti magánmérnök tart vetített képekkel kísért előadást a völgyzáró gátokról. Az előadás nálunk aktuális, mivel a városi vasút társaság ilyen völgyzáró gátak igénybevételével akarja a Drágánvölgyi nagy villamosművet létesíteni.

* **Tündérest a Vigadóban.** Pár évvel ezelőtt egyszer csak megjelent egy pöttöm szőke baba a nagyváradi koncertek pódiumán. Egy édes, rózsásarcu, gyönyörű gyerek: Fényes Annuska. Egyszerűen elkápráztatta a közönséget, melynek lelkesült, forró tapsai hamarosan művészzé avatták a bájos csodagyermeket, a táncos, énekes csodát. Tünneményes talentuma keresztül tört a várad határokra s Fényes Annuskát nemsokára Budapest közönsége ünnepelte a Király-színház forró deszkáin ahonnan hírneve ragyogva röpült szét az országra. A legkisebb, legbájosabb magyar primadonna, a nagyváradi csodagyermek nevét

ismeri ma már mindenki. Aki egyszer énekelni hallja, táncolni látja azt lenyűgözi hatalmas tehetségének bűvöletével a csöpp művésznő, aki előtt a legnagyobb művész karrier távlatait nyitja meg a jövő. Fényes Annuska, aki a Király-színházban csak Jánoska kreálásával olyan hatást ért el, olyan diadalt aratott, amit az igazi nagy primadonnák is irigyelhetnek tőle, ugyszólván egy csapásra vált a fővárosi közönség legünnepeltebb kedvencévé. Minthogy pedig a Jánoska állandóan műsoron van, Fényes Annuskát a legcsábítóbb ígéretekkel sem tudák színpadjukra csalogatni egy egy fellépésre sem a vidéki színingazgatók. A művésznőt szerződése kötötte, amelyet nem volt szabad megszegnie s így kénytelen volt visszautazni a legfényesebb ajánlatokat, a vidéki közönség pedig, melynek kíváncsisága a legnagyobb mértékben fel volt csigázva a kicsi primadonna iránt, le kellett, hogy mondjon arról a gyönyörűségtől, hogy Fényes Annuskát ünnepelje. A kis művésznőt most végre egy-két napra nélkülözheti a Király-színház repertoárja s ezt a kedves alkalmat ragadja meg Fényes Annuska, hogy mint immár megszokott, országos hírű, diadalmas primadonna mutatkozzon be szülővárosa közönségének, amelynek mély becéző szeretete emelte ragyogó pályájára. Fényes Annuska az ő hasonlóan nagynevű kis művésztársa Lakos Vilma társaságában Nagyváradra jön március 31-én este az április elsején délután a Vigadó cisztermben előadást tartani. Délután azért lépnek fel, hogy a gyermekeknek is alkalmat adjanak arra, hogy művészetükben gyönyörködjenek. Megjegyzendő, hogy az esti és délutáni helyérek egyformák lesznek. A kis művésznők rendkívül gazdag műsorral lépnek a nagyváradi közönség elé, mely bizonyára a megérdemelt szeretettel s melegséggel fogadja a Király-színház primadonnáit. Mindkét előadásra már máról fogva előjegyezhetők a helyek Sebő Imre könyvkereskedésében, Rákóczi-ut.

* **Nagyváradi az első katonai lakbérosztályban.** Az 1895. évi XXXIII. t.c. 7. §-a értelmében minden 10 évben újból kell megállapítani a következő tíz évre a katonai lakbéréket. A tíz esztendő a f. év végén lejár s így már most gondoskodni kell a következő tíz évre. Rimler Károly polgármester elnökle a alatt napokig tanácskozott a városházán a vegyes bizottság, amelynek tagjai voltak: Dietrich Alb. vezérőrnagy, Graller Konrad alezredes, Breier Zsigmond főhadbiztos, Vajnovich Emil hadbiztos, Cech Vilmos honvédi százados, továbbá Németh István pénzügyi tanácsos, pénzügyigazgató helyettes és Juricskay Barna tb. tanácsnok. Tárgyalták a helyi változott viszonyokat és a házbér jövedelem bevallásokat s ezek alapján abban állapodott meg a vegyes bizottság, hogy kérni fogja, miszerint Nagyváradi az első katonai lakbérosztályba soroztassék, mert ez felel meg a tényleges viszonyoknak.

* **Az iparos ifjak ünnepélye.** A Nagyváradi Iparos Ifjak Onképző Egyesülete vasárnap délután körös-utcai helyiségében a márciusi dicső napok emlékére szépen sikerült hazafias ünnepélyt tartott. Az ünnepélyt a Hymnus elénekélése után Katona Mihály egyleti jegyző nyitotta meg. Utána Szabados Pál róm. kath. tanító szép hazafias beszédben méltatta a márciusi dicsőnapok eseményeit. Kezddő László Petőfi Sándor talpra magyarját szavaltta el nagyhatással. Stolc Emil hegedűn Weisz Miklós pedig gordonkán szép hazafias dalokat adott elő. A szépen sikerült ünnepélyt a szózat elénekéléssel fejezték be, melyet a közönséggel együtt énekeltek el az egylet tagjai.

* **Gyilkos fegyver.** Molnár József értarcsai ref. lelkész tegnap hivatalos dologban eltávozott hazulról. A ház ezalatt 7 éves leányára és Nagy Lidia nevű 18 éves cselédjére maradt. Ez utóbbi a falon függő fegyvert takarítás végett levette, de alig fogott hozzá, a fegyver el-

sült és Nagy Lidiát szíven találta, minek folytán az pár perc múlva meg is halt. A királyi ügyészség, mely e hulla boncolását elrendelte, egyszersmind megindította a vizsgálatot, hogy véletlenségről, vagy öngyilkosságról van-e szó.

* **Alkoholmérgezés** Rézműves Ferenc kiskerekii 45 éves vályogvető cigány vasárnap este jól bepálinkázott. Ilyen állapotban aztán betért Hatvani Sándor odaváló parasztgazda udvarára és a szalmakazal aljába lefeküdt. Reggelra halva találták. Az orvos alkoholmérgezést állapított meg.

* **Öngyilkos kávéselegény.** Hegedüs József 27 éves helynélküli kávéselegény tegnap éjjel 4 óra tájban öngyilkossági szándékából clo-roformot ivott. Az öngyilkosság szándékával régebben foglalkozott Hegedüs, mert a hátrahagyott levelei pár nappal előbből voltak keltezve. Hegedüs József egész éjjel mulatott, 4 óra tájban ment haza s a tanuk állítása szerint lefekvés előtt a ládjájából valamit kivett. — Az öngyilkosságról értesített mentők nyomban kivonultak, de mire beszállították a kórházba, Hegedüs József kiszenvedett. Hegedüs József előzőleg laboráns volt s valószínűleg abban az időben jutott a mérgehez.

* **Rendőri hírek.** *Bevert ablakok.* Goldberger Sámuel Gilányi út 24. sz. a. lakos lakásának 3 utcai ablakát ismeretlen tettesek beverték. Az éj folyamán dr. Kazay Kálmán Gilányi-ut 22 sz. a. lakásánál ismeretlen tettes öt ablaktáblát bevert. A rendőrség a titokzatos ablakverőket keresi. — *Tolvaj kocsis.* Négycs Istvánné panaszt emelt, hogy Ábrahám László nevű kocsisa férje nevében 20 koronát felveit s azzal megszökött. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette. Ábrahám László személyleírása: 20 éves, közép termetű, hosszasan arcu, gesztenye szín hajú, fekete szemű kocsis, aki eltávozásakor fekete puha kalapot, kék trikó inget, kék nadrágot és csizmát viselt. — *Az olcsó tyukok.* Tegnap reggel a piac szolgálatot teljesítő rendőrnek feltűnt, hogy három suhanc feltűnő olcsón árul tyukokat. A gyanús árusokat előállította rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol kitűnt, hogy ők névszerint Bana András 21, Bana János 16 és Szalai Lajos 21 éves fiatalok még a f. hó 19 én elhatározták, hogy a Szunyogh-féle tanyáról tyukot fognak lopni, amely szándékukat aztán a f. hó 20 án esre tényleg meg is valósították, 8 órb. tyukot elloptak. A rendőrség a tyuktolvajokat leráratja.

x **Hirdetmény:** A Polgári társaság pénztár r. t. u. kibocsájtási részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap* ujdonság megérkezett

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében március hó 21, 22, 23 és 24 én a következő érdekes mozgóképek ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Jaguár vadászat. 2. Hatásos bölcsődal. 3. Gördülő cipők. 4. Berghia herceg. 5. Mit jósol a kártya. 6. Casztra leánya. 7. Jegyesek tükre. 8. Jersey sziget. *Belépti díj nincs.* Kezdetre este 9 órakor — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* tulajdonos.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szállodák, iskolák jelszó csengő, telefon berendezéseit, uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak részére saját üzemi dinamó berendezéseket, villámhárítókát. — Raktáron tartok villamos motorokat, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeket. — Költségvetés díjmentes.

Stern Adolf, villamos és légszesz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — Telefon 556.

* **Borsalino**, Pichler és angol kalap tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZÁBA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

Z E N E.

Dohnányi és Földessy hangversenye.

A hangversenyszerep véget ért. Ö ömmel és teljes megelégedéssel tekinthetünk reá vissza, mert ilyen művészi élvezetekben gazdag telünk sohasem volt még Nagyváradon. A legnagyobb köszönettel kell adoznunk a zenepártoló lelkes társaságának, mely lehetővé tette, hogy hét hangverseny keretében a legkiválóbb részben világhírű művészek előadásában gyönyörködhettünk.

Azon kívül is volt néhány kitűnő hangverseny. Hallhattuk Isaye és Colberson hegedűjátékát, Földessyt a gordonkán, Dohnányi, Gönczy, Szendy, Dinzi zongorázását Ivonne de Treville, Kaufmann, Culp, Swärdström énekét, a világhírű orosz triót, Mooshammer hárfaművészt a müncheni Tonkünstler zenekart stb. máskor hat év alatt sem juthatunk ennyi zenei élvezethez.

Ha még ezekhez vesszük a színházban produkált tizenöt szépsikerű operaelőadást s mindezeknek kielégítő anyagi eredményét, örömmel kell konstatálnunk, hogy városunk hagyományos zenei közönsége mulótélben van s bizvást remélhetünk egy szebb jövőt.

Tegnap Dohnányi és Földessy művészetében gyönyörködtünk. Dohnányi a ma élő zongoraművészek közt a legelső közlő. A berlini zeneakadémia tanára, akire büszkék lehetünk, mint honfitársunkra. Stefániai Imre, kinek művészetét tavaly s harmadéve csodáltuk, tanítványa Dohnányinak. Ami szép volt a Stefániai játékában, mindazt fokozott mértékben megtaláltuk a mesternél. Azonfelül a klasszikus elmélyedés, az önálló felfogás, mély kifejezés, férfias erő és szédítő technikai készlettség egyesülnek benne.

Műsorának fénypontja Beethoven Sonata Appassionatája volt, melyet a képzelhető legelőkeltebb előadásban hallhattunk tőle. Gyönyörű volt Liszt három darabja is, Szt. Ferenc a tengeren, Valse Impromptu és a Tarantella. Nagyon tetszet két saját szerzeményű rapszódiaja, különösen a C-dur. Ráadásul Chopin bájos cisz-moll valcerét játszotta el.

Földessy is legelsőrangú művész a gordonkázásban, Magyarországon ma mindenkit felülmul, külföldön is a legnagyobb mesterekkel kiállja a versenyt. Sajnos, mintha lekicsinyelte volna a mi közönségünket, műsorába egyetlen igazán klasszikus számot vett fel. Amit azonban játszott, az tökéletes volt. Cesar Cantabiléjében s D'Ambrosio Canzonettájában a mély érzésű lyrikust, Polónyi Scherzojában pedig a boszorkányos technikát csodáltuk. Saratale Zigeunerweisenjét nem szeretjük, de olyan szépen játszotta, ahogyan csak lehet. A zongora kíséretben Vomácska József jeleskedett.

A művészek iránt a közönség nem fukarkodott a tetszésnyilvánításokban, Földessy azonban nem hozott magával több kottát s így ráadást nem kaptunk.

A hangversenyek rendezése körül ki kell

emelnünk Vidor Manó érdemeit, aki a technikai rész lebonyolításában s a tényleges rendezésben nagy segítségére volt Szmazsenka Ernőnek s a zenepártoló társaság többi fíradhatatlan, lelkes tagjának.

Dr. K. J.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Konstantin abbé. (Ujházy második fellépte.)

Szerda: A Ponte Bquette család. (Ujházy harmadik föllépte.)

Cs törtök: Sári bíró. (Ujházy Edével bérlétszűnetben.)

Péntek, szombat, szűnet.

Ujházy Ede vendégszereplése. A hét első négy napját Ujházy Ede vendégszereplése tölti el. Tegnap a Titokban lépett fel s bár ezt jeles alakítását a nagyváradai közönség régen ismeri, zsúfolt ház tüntetett: a jeles művész mellett, aki minden szerepében igazi nagy tehetségének varázserejével képes a közönséget lebilincselni. A vendégművész mellett az itteni szereplők: Angyal Ilka, Tóth Elek, H. Körösi Juci, Sik Rezső, Pogány Janka, Sinkó Gizi, Étsy Emilia is minden tekintetben elismerést érdemeltek ki.

Az ünnepi előadások. A Szigligeti-színházban az utóbbi szízonok legsikerültebb, legnépszerűbb operetjai lesznek műsoron a husvétünnepnapokon. Vasárnap délután az Erdészleány, este az Elvált asszony kerül színre, hétfőn pedig délután a Tatárjárás, este a Trenk báró, második kiosztásában, Mihályival a címszerepben. Ez operett előadások nagy érdeklődésre számíthatnak.

Ujházy Nagyváradon. Ma este folytatja szenzációs vendégszereplését a színház nagystilű vendége, Ujházy Ede. A magyar színész e kimagasló alakjának minden egyes szereplése nagy esemény s a nagyváradai közönség meg is ragadja az alkalmat, hogy a Mestert ünnepelje. Még három estén át lép fel Nagyváradon s ez estekre már is sietve történetek a jegyvásárlások. A tegnap esti forró ünneplésnek ma folytatása lesz és estéről estére telt ház ünnepli a nagy vendéget, aki művészetével valósággal elragadja a közönséget. Ma este Constantin abbé-t játsza. Ebben bámulatos csodás alakítást nyújt, a külföld legnagyobb színházaiban nincs hozzá hasonló színész e szerepben. Szerdán a Pont Bquette családja című darabban lép föl s itt is megéjtően nagyszerű alakítást nyújt. Nem lehet eléggé szavakkal jelezni művészi erejének mélységét, nagyságát, annyira rendkívüli tehetség Ujházy Ede és valóban nagy esemény egy vidéki színházban, hogy ő játszik és a közönségnek alkalmat van művészetében gyönyörködni. E három vendégfellépés bérletben megy s csupán a csütörtök esti lesz bérlet-szűnetes. Ekkor Mórincz Zsigmondnak nagyszerű népszínművét, a Sári bíró adják, melyben a címszerepet játsza Ujházy aranyos derűvel, humorral. Ez lesz egyszersmint a bucsufellépte is; pénteken már bezárulnak a színház kapui s két nap szűnet lesz Szigligeti házában.

EGYESÜLETEK.

A Biharmegyei Pénzüntézet Tisztviselők Szövetségének közgyűlése. F. hó 20-án vasárnap délelőtt tartotta meg első évi rendes közgyűlését a Biharmegyei Pénzüntézet Tisztviselők Szövetsége, a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok olvasótermében. Markovits Sándor elnök a gyűlést megnyitva, annak további vezetésére dr. Hoványi Géza diszelnököt kéri fel. Kelen Béla főtitkár felolvasta az általa megszerkesztett évi jelentést, mely széles vonásokban ismerteti azon kiváló alkotásokat, melyeknek létrejöttében a Biharmegyei Pénzüntézet Tisztviselők Szövetsége kezdeményező leg is eljár. E két alkotás a Magyarországi Pénzüntézetek Országos Nyugdíjgyűlésének és a Magyarországi Pénzüntézet Tisztviselő Egyesületek Országos Központi Szövetségének történt megalakulásában nyilvánult. Főlemli a jelentés, hogy a Szövetség meghívása folytán dr. báró Madarassy Beck Gyula a »készítések« felvételéről közgazdasági előadást tartott. Ennek kapcsán a közgyűlés Rimler Károly polgármesternek, de legelőképpen a nemes hivatásának magaslatán álló nagyváradai sajtó munkásainak hálás köszönetét fejezte ki. Sajnálatosul szól a jelentés, Babi Vazul a »Bihoreana« derék tisztviselőjének haláláról. Nagy előnye a Szövetségnek, hogy diszelnökéi egyikében dr. Hoványi Géza, közgazdasági és társadalmi életünk ezen kiválóságát van szerencséje tisztelhetni, kinek személye iránti szeretetteljes ragaszkodás és hálás tisztelet, a közgyűlés folyamán és végén is tüntetően lelkes nyilatkozásban jutott kifejezésre. Végül az üresedésbe jött tisztviselők töltötték, választás utján és pedig: Hanslán Ede első, Vékony Miklós másodtitkárnak, Vlád Gusztáv helyettes pénztárosnak, Adler Pál (B. Ujfalú), Laskó Imre (Ermihályfalva), Lukács Artúr, Kain Jakab (Fugyi), Petró János (Belényes), Varga Zoltán (Nagyszalonta), Rácz Soma, Schiller Sándor vál. tagoknak megválasztottak. Ezzel a közgyűlés a vezetőség lelkes éltesével véget ért.

Igazságszolgáltatás.

Négy napos esküdtzéki tárgyalás nagyhéten.

— Agyonvert korcsmahősök. —

Tegnap kezdték meg az esküdtzéki tárgyalások márciusi—áprilisi ciklusát és mindjárt olyan ügyet tűztek ki elsőnek, amely legalább négy napig eltart. Tehát az esküdtzék nagy-csütörtökön is tárgyal. Igaz ugyan, hogy a nagy hét utolsó napjai nem képeznek törvényes szünetet s így a törvény betűje szerint akár nagypéntekre is lehet tárgyalást tűzni. Viszont azonban éppen a nagy hét utolsó három napja annyira a husvéti szent ünnepek előkészítője hogy e napokon lehetőleg mindenkinek alkalmat kell adni vallásos kötelemi teljesítésére és sürgős, kényszerítő ok nélkül nem helyes e napokra tárgyalást kitűzni.

Annál kevésbé helyes esküdtzéki tárgyalást kitűzni, a hol a bíróság tagjain kívül az ügyész, nyolc ügyvéd, 12 esküdt, 2 pótesküdt és egy sereg tanu van az év legszentebb időszakában a bírósági helyiséghez kötve. Be lehetett volna az ügyeket úgy is osztani, hogy csak a nagy hét 3 első napján tárgyaljanak s ez a négy napos nagy ügy bátran maradhatott volna a jövő hétre. Hisszük, hogy a nagycsütörtöki tárgyalás kitűzése csak elnézésből történt s jelen felszólalásunk célja sem volt más, mint figyelmeztetés, nehogy máskor ilyen elnézés a polgárokat a különben is ter-

hes esküdtzéki szolgálattal a vallásos érzésnek szentelt időben zavarja.

A tárgyalásról egyébként a következő tudósításunk szól:

A múlt év október hó 24-én Kiskér község véres korcsmai verekedésnek volt a színhelye. A verekedés napján az erdőirtásnál dolgozó napszámosok a munka befejeztével a Schwarz Márton-féle korcsmában jöttek össze, itt fizette ki őket Pupa Demeter erdőőr, mivel akkor éppen szombat este volt és itt maradtak azután továbbra is iddogni. A pálinka csakhamar fejükbe szállt és a község két rettegett korcsmahőse, Frej Mihály és Frej Lika csakhamar kiüritették a korcsmát, úgy hogy rajtuk kívül nem maradt a korcsmában senki. A kint rekedt többi napszámosok boszút forraltak a két hős ellen és dorongokkal felgyverkezve várták míg kijönnek Mikor aztán a két Frej testvér távozott a korcsmából, a többiek rájukrohantak és agyonverték mindkettőt.

A kir. ügyészség halált okozó súlyos testi sértés címén 8 ember ellen emelt vádat. A vádlottak a következők: Mészáros Togyer, Pupa György, Kóro Demeter, Kármán Demeter, Bogya D-meter, Gligor Demeter, Karácsony György és Rottár Demeter. A 4 napra tervezett esküdtzéki tárgyalás ez ügyben tegnap kezdődött dr. Csulyok Béla elnöklete alatt. A vádlottak közül Mészáros Togyer beismerő vallomást tett. A többiek tagadnak. A tárgyalást holnap folytatják.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egylet közgyűlése.

A biharmegyei gazdasági egylet folyó hó 20-án délelőtt fél 11 órakor tartotta meg tisztújító közgyűlését Markovits Antal elnöklete alatt.

Markovits Antal a megjelent tagokat üdvözlővén, a gyűlést megnyitotta.

Közgyűlés az igazgató választmány javaslatára kimondta, miszerint dr. Miskolczy Ferenc megyei és Hlatky Endre városi főispánokat küldöttségileg üdvözölni fogja s megbizta az elnökséget a küldöttség szervezésére.

A közgyűlés ezután tudomásul vette az elnökségnek jelentését az egylet múlt évi működéséről, ugyszintén hozzájárult a számvizsgáló bizottság jelentéséhez s f. évi költségelvi irányzathoz.

Markovits Antal elnök a maga és elnök társai nevében köszönetet mondott irányukban ez idén tanúsított bizalomért, az alabszabályok értelmében tisztségükre lemondanak, kéri a tisztújítás megejtését.

Erős Rezső meleg szavakban emlékezik meg az elnökség érdemeiről s javasolja, hogy az elnökséget újból válasszák meg.

A közgyűlés közfelkiáltással elnöknek újból megválasztja Markovits Antalt, alelnöknek, Telegdy József és Des Echerolles Kruspér Sándort.

Markovits Antal kijelenti, hogy elnöki tisztséget elvállalja s kötelességének fogja ismerni, az egylet ügyeit a legjobb tudása szerint tovább is vezetni.

Az újjal szervezett harmadik alelnöki állásra a maga részéről Papp Imre ajánlja, kit a közgyűlés közfelkiáltással meg is választ. Papp Imre hálásan mondott köszönetet az irányába tanúsított bizalomért, az alelnöki tisztséget elvállalja s kötelességének fogja ismerni az ezzel járó feladatokat megoldani.

Ezután megválasztotta a közgyűlés a választmányi tagokat és számvizsgáló bizottságot, mely után Markovits Antal emelt még szót és felemlíti, hogy Telegdy József az egylet alelnöke a mai napon szép családi ünnepét ül meg, amennyiben leányának, most van az esküvője, indítványozza ennél fogva, hogy a közgyűlés ezen alkalomból Telegdy Józsefet sürgönyileg üdvözölje, melyhez a közgyűlés lelkesedéssel hozzájárult.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, márc. 21.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktőzsde 1910. márc. 21.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát szlavin földteherment. kötvény	95.50
Oszták járadék papírban	186.—
Oszták járadék ezüstben	145.—
Oszták járadék aranyban	97.25
Oszták koron járadék	99.—
1860. oszt. állam rszjegyek	116.50
Oszták magyar bank részvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Oszták hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
20 frankos (Napoleon)der	19.02
Német birodalmi márka	117.65
20 márkás arany	23.51
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	93.90
Páris vista	689.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	40.90

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. munkatársainkat ismétten kérjük, szíveskedjenek a husvéti mellékletre szánt dolgozataikat sürgősen beküldeni.

Dr. VUOSKICS GYULA.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Kis szőlők

legfinomabb csemege és borsfajokkal beültetve felhordas és negyedhordas részletekben is eladó.

Ez a terület kertföldeknek, villatellékeknek és házhelyeknek is alkalmas mert közvetlen a város mellett fekszik. Be van kerítve és bővizű kúttal ellátva. Értekezni lehet Köös u ca 43. sz. alatt.

KISS ISTVÁN

.. kőműves mester és építészeti vállalkozó ..
NAGYVÁRAD, Keskeny-utca 9. szám. (Saját-ház.)

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke igen tisztelt közönségét értesíteni, miszerint 31 éves gyakorlati tanulmányaim és elsőrendű szak-képesítem alapján magamat önállósítottam és elvállalok felelősség mellett **kőműves, ács- és betonmunkákat**, valamint csatornázásokat a legmértányosabb árszámítás mellett.

Levélbéli meghívásra személyesen megjelenek.

Tisztelettel
KISS ISTVÁN,
kőműves és építészeti vállalkozó.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentessele szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, thea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolesőbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrástorták kaphatók.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás.

F. évi január 30-án megtartott rendes közgyűlésünk 2500 drb 400 korona névértékű új részvény kiadásával intézetünk alaptőkájének kettő millió koronáról **három millió koronára** leendő felemelését határozta el.

Ezen 2500 drb. új részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden 2 drb. régi részvény után egy drb. új részvény, a közgyűlés által megállapított **440 korona** árban, részükre fentartatik. **E vételárban már a bélyeg- és kiállítási díj bennfoglaltatik.**

Az új részvények vételára után folyó évi január hó első napjától a befizetés napjáig 6 százalékos ka-

mat fizetendő, amennyiben az új részvényesek is már a folyó évi üzleteredményben részesülni fognak.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **március első napjáig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi joggyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek. Folyó évi március 1-én az elővételi jog megszűnik és a megmaradt részvények 450 korona árban lesznek értékesítve.

A befizetések 1910. évi június 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi joggyakorlásánál részvényenként 40 korona befizetendő.

A közgyűlés által meghatározott vételárból, azaz részvényenként 440 koronából, 400 korona az alapítókét illeti, a 40 korona felpénz pedig, a költségek levonása után, a tartalékalaphoz esatolandó.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatkak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapítandó időben — az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10 §-ának a késedelmes befizetésre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1910 január 30.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerti helyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt áron mellett.

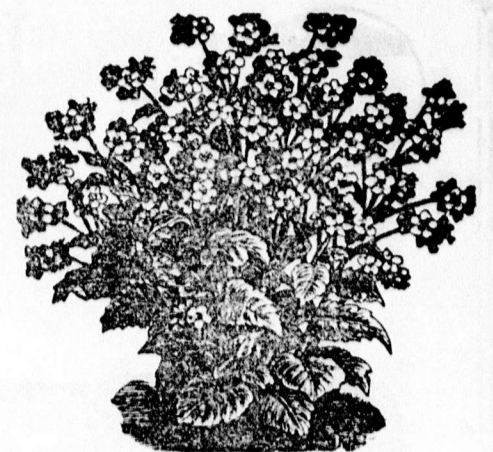
Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Alapított 1850.

Alapított 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani

a legkitünőbb

: vetőmagvaimat. :

Valódi eredeti kitüntetett

takarmányrépa-fajokat.

Obendorfi kerek sárga;

Mamuth óriás hosszú vörös, eckendorfi olajbogyó sárga palackalaku hosszú.

Államilag vizsgált, arankamentes, magyar lucerna, stíriai vörös löhere. Pazsit díszmü vegyűlék.

Angol perje muhar, búkköny, paprikaköles, cukor-cirok, kendermag, kék mák, dió, dug hagyma.

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áramra

Legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva maradok kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése a »Zöld Koszoru«-hoz. Nagyvárad, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek, csomagolási költség nélkül.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUV ANTE!

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

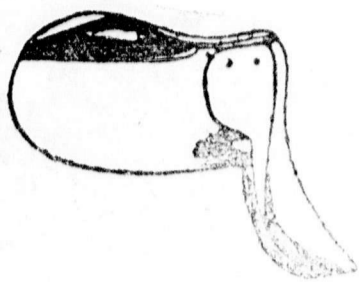
Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

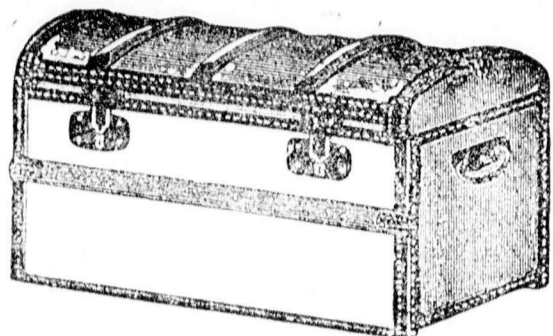
készítés végett elvállalok azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bárr / színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönben mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fén zést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdasági helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos áré vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minei gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-utca 46. szám. — Jó fiúk tanulóknak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra azonnal megjelenek.

LORINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér.

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Utazó bőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tarsolyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermekekocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

500 izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Érdekes izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák, ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok.

Évtámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, évtámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. Olcsó fény társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

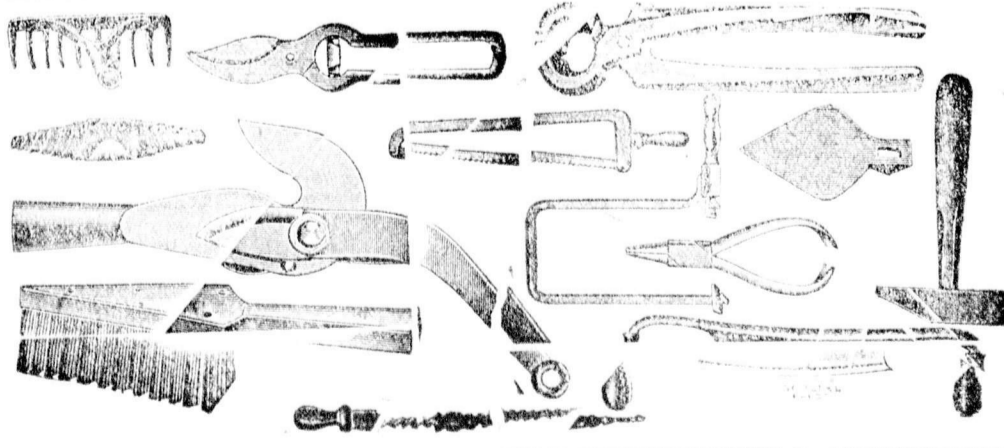
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kerti szerszámok

melyek készen benyelelve is nagy választékban kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tányérral vagy márvány lappal

és súlyok

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.